

ACC. N:R M. 14652: 1-3.

Landskap: Småland ..... Upptecknare: Arthur Levinsson, Örebro
Härad: Mo ..... Berättare: " " "
Socken: Örebro ..... Berättarens yrke: hemmansägare
Uppteckningsår: 1959 ..... Född år 1903 i Örebro

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Livesmide. s. 1-3.

Lu F 113

Liesvide. På den gård som jag äger har fordom tillverkats liar. Den som tillverkade dessa liar var min fars morbror, Anders Gunnarsson född 1800 och död 1873. Vid hans död upphörde tillverkningen. När tillverkningen började vet jag inte. Han ägde gården här till sin död. Han var alltså både lantbrukare och liasmed. Han hade tror jag tre stycken smeddrängar som hjälpte till med tillverkningen, men när stålningen av lien skulle ske fick ingen av drängarna vara inne i smedjan, den utförde han själv, han hade en särskild konst med stålningen och fick ett enastående bett i liarna och därför ville han inte lära bort detta till drängarna, dessa kunde sedan om de fått lära denna hemlighet själva börjat egen tillverkning. Hans liar var kända vida omkring och efterfrågade. Han hade egen stämpel på sina liar, men detta hindrade inte att andra smeder försökte sätta hans stämpel på sina liar så länge det gick. Bönderna runt om i bygden beställde sina liar direkt av Gunnarsson och avhämtade dem hos honom. Han brukade också försälja liar på marknader, om försäljning skedde på annat

Luf 113

sätt också känner jag inte till. Smedjan har stått kvar till omkring 1930 då den nedrevs. Man kunde pröva om lien var bra innan den köptes. Om man tog en lie i den ändan som fastsattes lieskaftet (orvet) och sakta dinglade med lien så att andra änden slog mot någon metall så hördes på klangen om det var ett gott bett i den, lien skälvde också efter han slagit emot metallen och ju längre den skälvde ju bättre var det. Olika storleka fanns det på liarna, de ~~sk~~ s.k ljungliarna voro kortare och kraftigare. Liarna användes både till slått och skörd. Ett allmänt bruk var, att man det ena året köpte en ny lie som användes till säden, den fodrade en kraftig lie, sedan förslets denna något och påföljande år var den lagom att använda den vid slåttern. Skäran användes huvudsakligen av kvinnorna vid skörden ej vid slåttern. En kvinna skar först med skäran och band sedan den avskurna säden. Männen använde liarna och en kvinna band den säd som mannen skar med lien. Lie och skära användes samtidigt, men man övergick mer och mer till liar och skäran kom så småningom ur bruk.

3)

ACC. N:R M. 14652:3.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

3

Priset på liarna växlade väl som allt annat, något pris på dem har jag inte hört. Hur ofta lien skärptes? Ja här användes ännu liar där det ej går att använda slåttermaskin och när lien efter en stund blir (slö) ovass så bryner man eller slipar den, så var väl också förhållandet förr också, förutom bryne och slipe användes också vispsticka, en sticka av trä hälst av ekträ som legat många år i vatten. Med en sådan sticka drages utefter eggen varannan gång på vardera sidan av lien det skall gå så fort att man knappast kan se stickan en femton- tjugo gånger på vardera sidan. Detta utförande fodrar vana och skicklighet. Slåttermaskin omkring 1912. skördemaskin 1925. Självbindare 1943.